Naše mise

„Kdekoli a kdykoli ve službě demokracii, lidským právům a občanské společnosti.“

Na Kubě zatkli jednoho z nejvýznamnějších disidentů

Jeden z nejvýznamnějších kubánských disidentů Dr. Darsí Ferrer byl dne 22. července 2009 v ranních hodinách zatčen kubánskou státní bezpečností. Společnost Člověk v tísni společně s dalšími evropskými neziskovými organizacemi vyjadřuje nesouhlas se sílícím tlakem ze strany kubánské vlády vůči opozici a obrací se na představitele Evropské unie a jejích členských států, aby vyzvali Kubu k jeho propuštění.

„Můj manžel je nespravedlivě vězněn v nelidských podmínkách kubánské věznice Valle Grande. Mohla jsem ho vidět jenom pár minut a mám o něho strach, protože i přede mnou ho násilně nutili k zastavení hladovky, kterou drží,“ řekla v telefonním rozhovoru manželka uvězněného Yusnaimy.

Dr. Darsí Ferrer je lékař a dlouholetý obhájce lidských práv, který už několik let působí jako vedoucí Centra pro zdravotní péči a lidská práva s názvem Juan Bruno Zayas. Náplní centra je pomoc sociálně vyloučeným komunitám a organizace protestních demonstrací a aktivit, které v kubánské společnosti zvyšují informovanost o lidských právech.

V minulosti byl Ferrer za své aktivity několikrát zadržen a vyslýchán, zadržení však byla vždy krátkodobá. Tentokrát byl Dr. Ferrer uvězněn ve věznici Valle Grande poté, co byl obviněn z tzv. „atentado y receptacion“ což v překladu znamená „napadení a držení peněz nebo jiných statků získaných nelegálním způsobem ze státních zdrojů“. Obvinění Dr. Ferrera se vztahuje k údajnému zakoupení stavebních materiálů na opravu jeho domu na černém trhu.

Organizace sdružené v síti Europe-Cuba NGO Network jsou přesvědčeny, že je obvinění ze strany kubánské vlády pouze záminkou a skutečné důvody uvěznění Dr. Ferrera jsou politické. *„Věříme, že je v tomto momentu extrémně důležité vyvinout tlak na kubánské úřady ze strany Evropské unie a jejích členských států,“* řekla Lucie Nečasová ze společnosti Člověk v tísni. *„Nejde jen o to, že tento tlak může ušetřit Dársímu Ferrerovi několik let ve vězení, ale kubánské vládě se tím vyšle jednoznačný vzkaz, že každá snaha o uvěznění členů kubánské opozice se setká se silným nesouhlasem ze strany EU.“*

Organizace sdružené v Europe-Cuba NGO Network se obracejí na představitele Evropské unie a jejích členských států, aby vyzvali kubánskou vládu k propuštění doktora Ferrera. *„Apelujeme na představitele Evropské unie a jejích členských států, evropská velvyslanectví v Havaně a osobnosti politického a veřejného života, aby se vyslovili proti zatýkání opozičních aktivistů a podpořili naše úsilí o zlepšení situace lidských práv na Kubě,“* řekla Nečasová.

Od června 2006 byla hlavní metodou kubánské vlády k potlačování opozice krátkodobá zadržení a předvolávání k výslechům státní bezpečností. Organizace sdružené v síti Europe-Cuba NGO Network se obávají, že se kubánská vláda vrací zpět k praxi, kdy své oponenty odsuzovala k mnohaletým trestům vězení. V srpnu 2008 bylo zabráněno uvěznění opozičního zpěváka Gorkiho Aguily díky masivní mezinárodní kampani, která se rozběhla po jeho zadržení. Nic takového se už bohužel neopakovalo v případě pastora Omara Gude Pereze, který byl v červenci 2009 odsouzen k šesti letům vězení.

Příběh Darsího Ferrera

Je pět hodin ráno, konec července. Nad přidušenou a zpocenou Havanou pomalu svítá, neúnavné sluneční paprsky se snaží proniknout hustou duchnou smogu a zahnat poslední zbytky úlevného nočního chladu. U dveří kubánského disidenta Darsího Ferrera se ozve krátké agresivní zaklepání: „Otevři, ty hajzle, víme, že jsi doma! Jdeme si pro tebe, tady státní bezpečnost!“

Darsí neváhá a jde otevřít, na podobné návštěvy je zvyklý, kubánská tajná policie ho šikanuje už šestým rokem. Trnem v oku režimu se stal svojí otevřenou kritikou kubánského dvojího zdravotnictví a podporou 75 odsouzeným intelektuálům během takzvaného Černého kubánského jara – masivního zatýkání představitelů opozice v roce 2003. Když mu pak ředitel nemocnice, ve které Darsí za 17 dolarů měsíčně pracoval 14 hodin denně, pohrozil, že pokud nezmění své ideologické stanovisko, dostane výpověď, nezaváhal. Druhý den podal výpověď sám s jasnou představou, že státní kapesné nepotřebuje natolik, aby se zpronevěřil sám sobě a svému vnímání spravedlnosti.

Postupně se z něj stal lékař všech, kterým byla z politických důvodů odpírána adekvátní zdravotní péče. Disidenti mu začali věřit a čím dál těsněji spolupracovali na distribuci léků pro politické vězně, které do miniaturního bytu pravidelně vozí kurýři Člověka v tísni. Když jsem ho byla navštívit naposledy, zrovna přemýšlel, jak Kubánce naučit a jak jim ukázat, že není ani normální ani správné prodat svoji svobodu a možnost volby za jedno přídělové mýdlo měsíčně a hrst fazolí k večeři. Postupně tak začal sám od sebe formulovat myšlenku nutnosti obrany lidských práv. Sám pak se svojí sebevražednou odvahou chtěl jít příkladem a napsal první samizdatový článek. V něm na příkladu dvojího kubánského zdravotnictví (to první je luxusní a pouze pro ty, kteří si mohou dovolit zaplatit v tvrdé měně – tedy pro vládní elity, vysoké armádní představitele a turisty, to druhé, „zadarmo“, je pro obyčejné Kubánce), dokazoval, že celá Kuba je tímto duálním systémem prolezlá. A to, co se běžným obyvatelům ostrova ukazuje jako famózní výdobytky socialismu, jsou jen slupky a ohlodané kosti, které vládní režim občas shodí ze stolu.

Článek vzbudil značnou odezvu. Část čtenářů byla nadšena, že někdo konečně konkrétně popsal to, co všichni vědí a vidí, ale bojí se to vyslovit. Část čtenářů byla pobouřena, prý na Haiti nebo v Africe nemají ani to, tak ať autor drží hubu a krok a je rád, že je rád. Když informace o Darsího podvratných aktivitách prosákla do širšího povědomí, předvolal si ho pouliční Výbor na obranu revoluce (CDR). Prý co to má znamenat. Kubánský lid mu dal vzdělání a on, takový nevděčník, do dávající ruky ještě kousne. A už se to nebude opakovat, že doktůrku?! Nebo budeme muset uvědomit vyšší místa.

Zpráva, že Darsí Ferrer obdržel „předvolání k podání vysvětlení“ se šířila jako mor. Někteří sousedé ho ze strachu přestali zdravit. Pro ty měl pochopení. Někteří se ho snažili přesvědčit, že na Kubě je ráj a že jeho kritika systému je nedílnou součástí krize středního věku. Prý to přejde, tak proč si tím kazit zbytek života. Pro ty měl úsměv a rázné zavrtění hlavou. A někteří sousedé se po něm začali křivě dívat, neustále ho špiclovat a pozorovat. Pokud by totiž přišli na něco zásadního, třeba by zjistili, že Darsí v kuchyni uráží Fidela, bere si peníze od Američanů a těmi si pak připaluje tlusté kubánské doutníky anebo pochybuje o výhodách vlády jedné strany, mohli by takové informace dobře směnit za nějakou tu výhodu v podobě přijetí syna na vysokou nebo pár litrů mléka navíc, i když už jejich dětem bylo sedm let a na mléko tedy nemají nárok. Ono se to nějak zašmelí.

Je 22. června 2009, pět hodin ráno a pět minut. Doktoru Darsí Ferrerovi pomalu dochází,

že tentokrát nejde jen o běžnou šikanu ze strany režimu, o rutinní zastrašování. Poprosí příslušníky kubánské státní bezpečnosti o poslední minutu navíc. Dítěti upraví starou a proděravělou moskytiéru, aby se k němu nedostali komáři epidemicky šířící horečku dengue. Políbí vyděšenou ženu a, aniž by tomu sám věřil, ji ujistí, že zítra bude zase v pořádku doma. Naposledy se rozhlédne, protože tuší, že tentokrát to bude jiné, dlouhé a bolestné. Tuší, že to, co zatím znal jen z vyprávění politických vězňů či jejich manželek, tentokrát zažije na vlastní kůži: vlhké peklo tropického vězení.

Situaci na Kubě sleduji mnoho let, mám o životě Kubánců přímé informace a vše, co slýchám, mohu porovnávat s osobní zkušeností. Mým sympatiím se kubánská opozice těší tedy i proto, že je vystavena podobnému typu totalitní moci a ideologie, jaké znám z někdejšího Československa.

Kuba jistě není jediná a nejohroženější země, kde jsou potlačovány lidské svobody, jsem ale vážně znepokojen opakovanou neochotou Evropské unie situaci jasně pojmenovat a vyvodit důsledky. Přestože praktiky a úskoky totalitních režimů byly tisíckrát popsány a zdokumentovány, jejich lži bývají na poli mezinárodních organizací i dnes zlehčovány, přehlíženy, nebo dokonce akceptovány. Mám proto obavu, že zatčení Vašeho manžela může být jen další zkouškou lhostejnosti mezinárodního společenství, kam až může Castrův režim zajít. Rovněž v totalitním Československu existovala četná odsouzení za hospodářskou kriminalitu či izolace v psychiatrických léčebnách, za nimiž se však neskrývalo nic jiného, než potírání politické opozice a potlačování projevů svobodomyslnosti.

Totalitní stát je souhrnem paradoxů, které sám vytváří a jimiž se posléze drží u moci. Nebo snad není paradoxem, když stát, který je financován z šedé ekonomiky, který odměňuje a zavazuje pouze věrné a vydírá ostatní, může Vašeho manžela obvinit z hospodářské kriminality? Kde lze uplatňovat zákony, jak se právě hodí, tam je výsledek zřejmý: pronásledován může být kdykoli kdokoli a zchudnou nakonec všichni. Ani představitelé moci si nemohou být jisti, zda nebudou obviněni a odsouzeni podle týchž pravidel, kterým sami pomáhali na svět a podle nichž odsuzovali jiné.

Vážená paní Jorge Soca, rád bych Vás ujistil, že nepřestanu na porušování lidských a občanských práv na Kubě upozorňovat a nepřestanu usilovat o mezinárodní solidaritu s pronásledovanými, abychom se všichni dočkali politických změn ve Vaší zemi.

Váš
VH

Dopis Václava Havla manželce Darsího Ferrera

Hrádeček, srpen 2009

Vážená paní Jorge Soca,

dovolte, mi, abych Vám a celé Vaší rodině vyjádřil podporu ve chvíli nového pronásledování a vazebního stíhání Vašeho manžela Dr. Darsího Ferrera.

Společné aktivity

Uzbekistán mezi nebem a zemí

Ve čtvrtek 5. listopadu se uskutečnilo promítání filmu *Mezi nebem a zemí* (*Between Heaven and Earth*, režie Masha Novikova a Frank Van den Engel, Nizozemí 2007) s následnou debatou o společenské, kulturní a politické situaci v současném Uzbekistánu, v níž vystoupila odbornice na střední Asii Věra Veselá a reportér České televize Tomáš Vlach. Debatu moderoval Libor Dvořák z Českého rozhlasu 6.

Filmová projekce a debata si kladla za cíl přitáhnout pozornost k problematice lidských práv a obecně politické situaci v Uzbekistánu, což se stalo i cílem mezinárodní akce, která se na podporu této středoasijské republiky uskutečnila v sobotu 7. listopadu v několika evropských městech a kterou zde společně uspořádaly Press Now, Amnesty International, Alfred Mozer Stichting (AMS), Hivos, Environmental Justice Foundation (EJF). Více informací najdete v příloze nebo na www.pressnow.nl.

Promítání a debata se konaly v rámci veřejného filmově-debatního cyklu *Máte právo vědět* pořádaného společností Člověk v tísni.

Fellowship in Democracy Assistance at the EPD

In October 2009, the European Partnership for Democracy (EPD) will start a new fellowship programme at its Brussels' headquarters that will give people working in organisations in the field of democracy assistance the opportunity to experience working at the nerve-centre of European decision making.

This fellowship programme is very much in line with one of the principles upon which the EPD was founded in 2008 – namely, fostering cooperation between European organisations working in democracy assistance.

The aims of these internships are to:

- make contacts with representatives of the EU institutions working in their field
- exchange information and establish co-operation with EU officials on topics of common interest
- establish new links, or solidify existing ones, with Brussels-based organization
- discuss possible cooperation in advocacy work at EU level with fellow NGOs
- gain first-hand experience of the European Union's workings from close quarters
- observe how NGOs operate in the Brussels environment
- strengthen ties with the EPD, opening the door to further cooperation in the future

The first fellowship program has been agreed with the EPD's partners in the Czech Republic, the Association for Democracy Assistance and Human Rights (DEMAS). DEMAS, an independent platform of Czech non-governmental organisations (NGOs), was established in 2008. The founding members comprise eleven NGOs that have, over many years, demonstrated their commitment to supporting democracy assistance, human rights and civil society in the Czech Republic and abroad. DEMAS builds on the solid foundations laid by the important segment of the Czech non-profit sector engaged in the field of democracy assistance, on Czech experience and know-how of the transition to democracy, and also on an enduring sense of shared responsibility for democratic development in countries less fortunate than the Czech Republic. Within the framework of DEMAS, the members will be able to identify their common interests and values, and co-operate more effectively in achieving the maximum impact in the field of human rights.

Aktivity jednotlivých členů

Agora Central Europe

Podpora rozvoje spolupráce na místní úrovni v Gruzii

Od července 2008 realizuje Agora CE spolu s Člověkem v tísni, Asociací pro mezinárodní otázky a Vzdělávacím centrem pro veřejnou správu společný projekt v Gruzii. Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí České republiky v rámci Programu transformační spolupráce ČR a z dalších zdrojů.

Cílem projektu je zkvalitnit práci orgánu místní správy a zapojit občany a zejména mladou generaci do rozhodovacích procesů na místní úrovni. Agora Central Europe v rámci projektu realizovala v Gruzii studentskou diskusní soutěž pod názvem „Cestou do parlamentu“. Ve spolupráci s gruzínským partnerem, neziskovou organizací Civitas Georgica, byly proškoleni studenti z 8 středních škol v debatních a argumentačních technikách a získané znalosti pak studenti testovali v debatních kláních. Celkem byly připraveny 3 debatní kola – 2 na regionální úrovni a 1 národní finálové kolo.

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí v rámci Programu transformační spolupráce ČR a byl spolufinancován z prostředků National Endowment for Democracy.

Studentské debatní klání v rámci společného projektu v Gruzii

Rozvoj občanské společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii

Od ledna 2009 realizuje Agora CE spolu s Člověkem v tísni projekt s názvem „Rozvoj občanské společnosti a její účasti na veřejném životě v Gruzii“. Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí České republiky v rámci Programu transformační spolupráce ČR a z dalších zdrojů.

Cílem projektu je podpora účasti veřejnosti, resp. mladé generace, na rozhodování a vzniku a fungování iniciativ na místní úrovni v Gruzii.

Projekt probíhá v regionu Imeretie a Gurie v západní Gruzii v několika municipalitách. V první fázi proběhla dotazníková šetření na školách a následně pak veřejná setkání se studenty na školách, na nichž si sami mladí lidé určili možné rozvojové priority. Všechny aktivity probíhají ve spolupráci s místními radnicemi a jejich cílem je nejen vybrat konkrétní projekty, ale také motivovat mladé lidi k vytváření aktivit či NNO, které by dále mohly s radnicí spolupracovat v oblastech veřejného zájmu. Partnerská organizace Člověk v Tísni souběžně pracuje s mládežnickými iniciativami a připravila pro ně semináře a školení a také vlastní minigrantové kolo a podpořila nadějné a zajímavé projekty.

Centrum pro studium demokracie a kultury

CDK ve spolupráci s Polským institutem v Praze a Fakultou sociálních studií MU zorganizovalo v listopadu v Brně přednášku předního polského historika Andrzeje Chwalby na téma „Polsko a jeho přechod k demokracii na sklonku studené války“. Přednáška byla spojena s představením jeho knihy *Polsko 1989–2008. Dějiny současnosti*, kterou CDK vydalo tento rok.

CDK, Senát ČR a Konrad Adenauer Stiftung pořádají veřejnou prezentaci knihy Uda Di Fabia *Kultura svobody* (viz pozvánka níže).

Centrum pro studium demokracie a kultury ve spolupráci s Výborem pro záležitosti Evropské unie Senátu PČR a s podporou Konrad Adenauer Stiftung

Vás srdečně zvou na veřejnou prezentaci nově vydané knihy

„KULTURA SVOBODY“

Spolu s autorem knihy, profesorem **Udo Di Fabiem**, soudcem německého Spolkového ústavního soudu, v diskuzi vystoupí Karel Šimka, soudce Nejvyššího správního soudu, Harald Christian Scheu z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Maciej Szymanowski z Polského institutu v Praze, Jan Fingerland z Českého rozhlasu 6 a Tomáš Němeček z Lidových novin.
Prezentaci zahájí zástupci organizátorů.

Úterý 1. prosince 2009, 14:00, prostory Senátu PČR (Valdštejnské nám 17/4)

Kniha vyšla s finanční podporou Česko-německého fondu budoucnosti a je k zakoupení v e-obchodě Centra pro studium demokracie a kultury. K dispozici bude také na prezentaci.

V případě Vašeho zájmu se prosím registrujte na frizlova@cdk.cz.

Tlumočení zajištěno

Konrad Adenauer Stiftung

Člověk v tísni

10. 12. 2009 / 19.00 / Afghánistán na rozcestí

Letající draci (Polsko, 79 min., 2008, v původním znění s českými titulky)

Polský kameraman Jacek Szaranski vedl v kábulské umělecké škole seminář s názvem „Kábul – moje město“ a dal studentům a studentkám za úkol natočit o Kábulu dokument. Po prvních pokusech začaly vznikat mimořádné záběry přibližující Afghánistán očima mladých afghánských mužů a žen. Dokument, který získal hlavní cenu Týdne kritiků na festivalu v Locarnu, se tak postupně proměňuje v mozaiku mikropříběhů zobrazující současnou afghánskou společnost tak, jak ji z televizního zpravodajství nikdy nepoznáme.

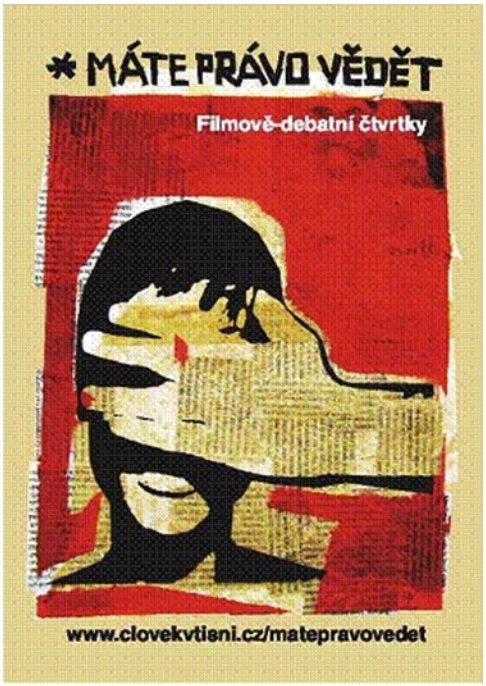

Po projekci se bude konat debata moderovaná **Karlou Štěpánkovou** z Ministerstva zahraničních věcí ČR s afghánskými novináři z provincie Lógar a **Tomášem Kociánem** ze společnosti Člověk v tísni.

Národní technická knihovna,
Ballingův sál,
vstupné 50 Kč,
pro členy a členky Klubu přátel Člověka v tísni vstup zdarma

www.clovekvtisni.cz/matepravovedet

PASOS

Return to Europe
Reflections After 20 Years of Democratic Renewal

A PASOS international conference,
Thursday 10 December 2009
Ministry of Foreign Affairs, Prague,
Czech Republic

This conference is held in association with the Ministry of Foreign Affairs, Czech Republic, and with the support of the Europe for Citizens Programme of the European Union, and of the International Visegrad Fund

A gathering of young civic leaders from the Czech Republic, Hungary, Poland, and the Slovak Republic, and democracy and human rights campaigners from EU Eastern Partnership countries, with representatives of the European Commission, European Council, European Parliament, and EU member governments on the occasion of International Human Rights Day to mark 20 years since the end of the cold war and the end of communist rule in Central Europe.

The conference is part of Return to Europe – Reflections After 20 Years of Democratic Renewal, a PASOS project including studies and opinion polls into attitudes, especially among the younger generation, towards democracy in the Visegrad Four countries after two decades of democracy, and a survey of the public's attitudes to their own governments' support for democratisation in third countries.

Additional studies from the project, to be presented at the Prague conference, include: Prospects for, and potential impact of, a European Consensus on Democracy Support, and a policy brief on the Implications of the Ratification of the Lisbon Treaty for European Democracy Support (focusing in particular on the development of the EU diplomatic service, or External Action Service).

The conference is held in association with the Ministry of Foreign Affairs, Czech Republic, and with PASOS members: Center for Policy Studies at the Central European University, Hungary, Institute of Public Affairs (ISP), Poland, and the Institute for Public Affairs (IVO), Slovak Republic.

On the occasion of the International Day of the Human Rights DEMAS – Association of the Democracy Assistance and Human Rights will prescreen one of the top documentary films about democracy and human rights to be shown in the One World Film Festival 2010.

Tiráž

Činnost DEMAS je určována nezávisle a výhradně členskými organizacemi, nevyjadřuje žádné politické či ideologické postoje nebo zájmy jakékoli instituce.

Sedmé číslo Newsletteru DEMAS vychází v listopadu 2009

DEMAS
Asociace pro podporu
demokracie a lidských práv
Pohořelec 6
118 00 Praha 1

info@demas.cz / www.demas.cz
IČO: 75156539 / DIČ: CZ75156539

Správní rada:
Vladimír Bartovic (místopředseda),
Igor Blaževič, Jakub Klepal (předseda),
Monika MacDonagh-Pajerová,
František Mikš, Alice Savovová

Ředitelka sekretariátu: Sabina Dvořáková

Členské organizace DEMAS:
Agora Central Europe
Ano pro Evropu
Asociace pro mezinárodní otázky
Centrum pro studium demokracie a kultury
Člověk v tísni
Europeum
Nadace Forum 2000
Občanské Bělorusko
PASOS
Respekt institut
Transitions

Vydání tohoto čísla bylo umožněno díky finanční podpoře Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

TRANSITION
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

CZECH REPUBLIC
DEVELOPMENT COOPERATION

©DEMAS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv, 2009